

24

Globalna politika pokreta `ene i zdravlje

Zdravlje `ena {irom sveta povezani su na vi{e na-ina. Ovaj odeljak poziva -itaoce da budu svesni ovih veza i postanu deo narastuju}eg me|unarodnog pokreta za zdravlje `ena.

Na pragu 21. veka `ene se sukobljavaju sa globalnim tr`i-
{tem mo}nih politi-kih, finansijskih i trgovinskih interesa ko-
je promovi{u potro{a-ka dru{tva. U svojoj jurnjavi za profi-
tom u globalnoj, svetskoj ekonomiji akteri -esto eksploati{u
ekonomski depresirane zemlje i njihove ljude. Ohrabriva-
njem uniformnih obrazaca proizvodnje i potro{nje, globalna
tr`i{na ekonomija preti ekonomskim i ekolo{kim sistemima
lokalnih naroda i starosedelaca. Proces globalizacije tako |e
menja prioritete nacionalnih vlada podrivaju}i njihovu spo-
sobnost da obezbede brigu o siroma{nima, bolesnima i slabi-
ma. Ova situacija {eti zdravlju i blagostanju `ena {irom sveta.

Savremeni me|unarodni pokret za zdravlje `ena, sa-injen
od `enskih grupa, nevladinih organizacija ima svoje korene u
ustancima uro|enika i aktivnostima organizovanim od strane
feministkinja koji obuhvataju vi{e od veka izgradnje evrop-
skog kolonijalnog carstva i borbe za oslobo|enje. Zasnivaju}i
svoje mi{ljenje na istoriji pot-injavanja i siroma{tva, `ene na
"Jugu" pitanje zdravlja posmatraju u {irem kontekstu poli-

ti-kih, dru{tvenih i ekonomskih prava, dele}i, generalno, svoje gledite sa `enama sa "Severa" posve}enim naprednoj socijalnoj politici. Me|utim, reaguju}i na nastavljanje napada na abortus i druga prava reprodukcije, mnoge `ene severne Amerike, aktivistkinje za zdravlje `ena, nagla{avaju zna-aj reproduktivne sposobnosti i zdravlja nad drugim kriti-nim i ekonomskim pravima, ne uspevaju stoga da adekvatno zadovolje potrebe `ena koje se suo-avaju sa vi{estrukim dru{tvenim, ekonomskim i zdravstvenim problemima. Rezultiraju}a tenzija podelila je pokret {irom sveta na rasnoj, klasnoj, religijskoj i etni-koj osnovi, dovode}i u pitanje viziju izra`enu sloganom feministkinja "Sestrinstvo je globalno". Istovremeno, mnoge `ene koje su u pro{losti }utale, postale su aktivne i progovorile su. \$etvrta svetska konferekcija `ena u Pekingu, 1995. godine okupila je najve}i skup `ena do tada vi|en, stvorila napredan redosled prava `ena i stavila na prvo mesto solidarnost na aktivnostima koje tek treba preduzeti.

@ENE SE ORGANIZUJU ZA GLOBALNU PROMENU - ME\UNARODNI DOGA\AJI PREKRETNICE

Me|unarodni pokret za zdravlje `ena postao je glavna snaga u Ujedinjenim nacijama organizovanjem konferencija i drugih skupova. Slede primeri povezivanja `ena na me|unarodnom planu.

1975.

Uspe{na Prva svetska konferencija `ena Ujedinjenih nacija odr`ana u Meksiku vodila je progla{avanju dekade 1976-1985 Dekadom za `ene na Generalnoj skup{tini U.N, podvla-e}i temu konferencije "Jednakost, razvoj, mir".

1976-1985

Me|unarodna dekada `ena Ujedinjenih nacija. Po prvi put je veliki broj informacija i statistika prikupljen, prezentovan i ukinuto opredeljivanje dru{tvene, demografske i ekonomske situacije `ena na polnoj osnovi. Doprinosi `ena u-injeni su vidljivim u arena u kojima su one bile ignorisane ili zanemarivane, posebno u poljoprivredi i proizvodnji hrane. Nekada prete`no isklju-ene iz politi-kih procesa na svim konti-

mentima, žene su počele da prepoznaju kao nosioce razvoja pre nego mete, ciljeve programa i patronata.

1979

Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije nad ženama (CEDAW) usvojena je od strane UN.

1980

Napredovanje Svetskog plana aktivnosti prihvaćenog u Meksiku razmotreno je sredinom dekade na Drugoj svetskoj konferenciji žena u Kopenhagenu.

1985

Forum ženskih nevladinih organizacija, Najrobi, Kenija, kraj 80-enske dekade. Krajnji dokument nazvan "Projektovane strategije napretka žena" koji je javno usvojen na ovoj konferenciji, jasno izražava ambiciozne ciljeve žena, uključujući iskorenjivanje nepismenosti do kraja 2000. godine, eliminaciju svih formi diskriminacije, otkrivajući životni vek od najmanje 65 godina i mogućnosti za zaposlenje.

Seti se dostojanstva koje imaš kao žena.
Ne apeluj, Ne moli, Ne puzi. Skupi hrabrost,
Uhvati se za ruke, Stani uz nas,
Bori se sa nama.
Christabel Ranichurst engleska sifraetkinja (1880-1958)

1987

Peti međunarodni skup žena i zdravlje, San Hose, Kostarika. Po prvi put, ovaj međunarodni skup feministkinja održan je izvan Evrope, a na njemu je učestvovao veliki broj žena iz Latinske Amerike i Kariba. On je bacio svetlost na probleme od značaja za žene ovog regiona.

1990.

[esti međunarodni skup žena i zdravlje, Manila, Filipini. Učestvovalo je preko 400 žena iz preko 60 zemalja. Velika za-

stupljenost azijskih zemalja u fokus je stavila brige `ena ovog regiona.

1991.

Svetski kongres `ena za zdravu planetu, Majami, Florida. Na ovom doga |aju koji je predstavljao prodor svetskog `enskog pokreta, feministi-ke grupe za o-uvanje prirode, eminentne organizacije kao {to je @ene, okru`enje i razvoj (WE-DO) okupile su `ene {irom sveta da kreiraju "Raspored aktivnosti `ena 21" vodi- koji ujedinjuje `enska pitanja i prava u lokalnom, nacionalnom i me |unarodnom okru`enju i done{enje odluka koje se ti-u daljeg razvoja.

1992.

Konferencija ujedinjenih nacija o o-uvanju prirode i razvoju, Rio, Brazil. Raspored aktivnosti iz Majamija, iz prethodne godine usvojen je od strane nacija koje su na skupu uzele u-e{e.

1993.

Konferencija Ujedinjenih nacija o ljudskim pravima. Pri- znavanjem prava `ena za ljudska prava, ova konferencija postavila je `enske probleme - nasilje, seksualnu zloupotrebu i zloupotrebu reprodukcije u nacrt deklaracije Ujedinjenih nacija o ljudskim pravima.

1993.

Sedmi me |unarodni skup @ene i zdravlje, Kampala, Uganda. Prilika za `ene iz Afrike da, na visokom nivou, u-estvuju.

1994.

Me |unarodna konferencija Ujedinjenih nacija o populaciji i razvoju (ICPD), Kairo, Egipat. Koncept o-uvanja re- produktivne sposobnosti (zdravlja) smenio je fokusiranost sa kontrole ra |anja i termin "ciljevi smanjivanja neplodnosti" koji dehumanizuju `ene i olak{avaju zloupotrebe.

1995.

Dru{tveni samit, Kopenhagen, Danska. @ene su -inile sas-

tavni deo prve konferencije Ujedinjenih nacija koja je u fokus stavljala probleme socijalne pravde. Kopenhagensko istra`ivanje ekonomske pravde i ljudskih prava `ena bilo je propra}eno li-nim svedo-enjima `ena iz svih delova sveta.

1995.

^etvrta konferencija `ena Ujedinjenih nacija, Peking, Kina ponovila je zna-aj pitanja jednakosti polova i pravdnosti u ku}i i na poslu, u vezi sa proizvodnjom (pla}en rad) i reprodukcijom (nepla}eni zadaci i odgovornosti u doma}instvu).

1996.

Konferencija Ujedinjenih nacija o sredini, Istanbul, Tur-ska, nagla{ava pitanje stanarskih prava i partnerstvo izme|u provincijskih i grupa {ire orijentisanih, i lokalnih vlasti i privatnog i javnog sektora.

1997.

Osmi me|unarodni skup @ene i zdravlje, Rio de @aneiro, Brazil. Ocenjeni su stvarni doprinosi zdravlju `ena kojima je rezultirala prethodna konferencija, nasuprot {iroj slici `enske svakodnevne stvarnosti. Ona je pozivala na promenu stanja kroz javnu raspravu i zakonodavstvo i na ve}u odgovornost javnog sektora. Obznanila je potrebu za izgradnjom novih oblika solidarnosti, i nazna-ila da abortus i sida nisu samo pitanja zdravlja ve} i polne i dru{tvene pravde.